

**Stadiul implementării în România a cerințelor
Directivei 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate urbane
(situația la 31 decembrie 2019)**

Directiva Consiliului 91/271/EEC din 21 mai 1991 privind epurarea apelor uzate urbane, modificată și completată de Directiva Comisiei 98/15/EC în 27 februarie 1998, este baza legală a legislației comunitare în domeniul apelor uzate. Este o directivă complexă și dificil de implementat, având în vedere eforturile tehnice și investiționale necesare pentru conformarea cu cerințele europene.

În vederea implementării și conformării cu prevederile Directivei Consiliului 91/271/EEC privind epurarea apelor uzate urbane, România a obținut perioade de tranziție până la **31 decembrie 2015 pentru toate aglomerările umane mai mari de 10.000 locuitori echivalenți (l.e.)** care trebuiau să se conformeze prevederilor din punct de vedere al colectării și epurării avansate a apelor uzate, și până la **31 decembrie 2018 pentru toate aglomerările umane cu o populație cuprinsă între 2.000 și 10.000 l.e.** care trebuiau să se conformeze din punct de vedere al colectării și epurării secundare a apelor uzate. Termenul final pentru implementarea Directivei a fost stabilit la **31 decembrie 2018, cu termene intermediare pentru colectarea și epurarea apelor uzate urbane.**

De asemenea, prin Tratatul de aderare au fost asumate și nivele naționale de colectare și epurare la termenele de tranziție a apelor uzate în toate aglomerările mai mari de 2000 l.e., respectiv:

- 69% în anul 2013, 80% în anul 2015 și 100% în anul 2018 pentru colectarea apelor uzate;
- 61% în anul 2013, 77% în anul 2015 și 100% în anul 2018 pentru epurarea apelor.

Administrația Națională „Apele Române” este implicată în implementarea Directivei 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate urbane, având stabilite atribuții prin Hotărârea Guvernului nr. 188/2002 pentru aprobarea unor norme privind condițiile de descărcare în mediul acvatic a apelor uzate, cu modificările și completările ulterioare, și HG nr. 201/2007 pentru modificarea și completarea unor acte normative care transpun acquis-ul comunitar în domeniul protecției mediului. Aceste atribuții constau în principal în monitorizarea și autorizarea evacuărilor de la stațiile de epurare a apelor uzate urbane și raportarea la Comisia Europeană a datelor și informațiilor necesare pentru evaluarea conformării aglomerărilor cu prevederile directivei. Administrațiile publice locale au atribuții în implementarea efectivă a măsurilor necesare pentru conformarea aglomerărilor, respectiv construirea / dezvoltarea infrastructurii de apă uzată și asigurarea finanțării de la bugetul de stat a măsurilor. De asemenea, datele privind caracteristicile tehnice ale infrastructurii pentru apă uzată și funcționarea acesteia sunt furnizate exclusiv de către autoritățile publice locale și operatorii de servicii de apă.

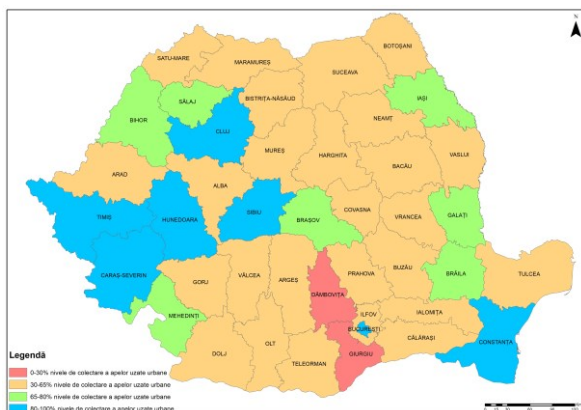
Administrația Națională “Apele Române” (A.N.A.R.) elaborează anual raportul „*Stadiul realizării lucrărilor pentru epurarea apelor uzate urbane și a capacităților în execuție și puse în funcțiune pentru aglomerări umane*” care detaliază la nivel de județ, pentru fiecare aglomerare, populația echivalentă racordată la rețelele de canalizare și respectiv la stațiile de epurare, precum și stadiul privind promovarea, execuția și realizarea rețelelor de canalizare și a stațiilor de epurare. Informațiile și datele care stau la baza elaborării raportului sunt furnizate în principal de către operatorii de servicii publice de apă și autoritățile județene și locale (Consilii Județene, primării), pe baza răspunsurilor la un chestionar tip elaborat de către ANAR. De asemenea, sunt luate în analiză și informații disponibile la nivelul A.N.A.R. în procesele de avizare / autorizare a lucrărilor de infrastructură în domeniul apelor uzate urbane.

Conform situației realizate de Administrația Națională “Apele Române” în raportul pentru anul 2019 a rezultat că **nivelul de colectare a încărcării organice biodegradabile (exprimat în %) din aglomerările umane cu mai mult de 2000 l.e. a fost 64,3%**, iar gradul de racordare la stațiile de epurare de **60,9%**.

Anul 2019 (decembrie)

Nr. crt.	Dimensiune aglomerare (l.e.)	Număr aglomerări	nr. l.e	nr. l.e. racordați la rețele de canalizare	nr. l.e. racordați la stații epurare	% canalizare	% epurare
1	>10.000	198	13.651.081	11.828.934	11.312.480	86,65	82,87
2	2.000 – 10.000	1698	6,721,472	1.267.239	1.088.382	18,85	16,19
Total >2.000 l.e.		1896	20.372.553	13.096.173	12.400.862	64,28	60,87

În luna decembrie 2019 existau fizic 1886 rețele de canalizare, din care 1209 rețele de canalizare funcționale, restul de 677 fiind în diferite stadii de execuție sau pentru care nu s-a realizat încă racordarea populației la infrastructura de apă uzată. Cele mai ridicate grade de racordare la rețele de canalizare (peste 80%) au fost identificate în județele: Caraș Severin, Cluj, Constanța, Hunedoara, Sibiu, Timiș și în aglomerarea București, iar la polul opus (sub 30%) se aflau județele Dâmbovița și Giurgiu. Referitor la gradele de racordare la stațiile de epurare, situația este următoarea: în județele Cluj, Constanța, Hunedoara, Sibiu și Timiș s-au înregistrat valori de peste 80%, iar valori mai mici de 30% s-au înregistrat în județele Dâmbovița și Giurgiu.

Situația la nivel de județe a colectării încărcării biodegradabile din apele uzate de la aglomerările umane cu mai mult de 2000 l.e., în decembrie 2019

Situația la nivel de județe a epurării încărcării biodegradabile din apele uzate de la aglomerările umane cu mai mult de 2000 l.e., în decembrie 2019

În scopul respectării termenelor de conformare rezultate din procesul de negociere cu Uniunea Europeană, autoritatea competentă pentru managementul apelor (Administrația Națională „Apele Române”) a continuat activitățile de revizuire și adaptare a autorizațiilor și avizelor de gospodărire a apelor pentru aglomerările umane. Reprezentanții Administrației Naționale „Apele Române” controlează periodic stadiul implementării și realizării măsurilor. Până în prezent, din cele **1209 sisteme de canalizare funcționale existente în decembrie 2019: cca. 90%** au fost autorizate; **8%** erau în curs de autorizare/reautorizare și **2%** nu erau încă autorizate, fiind în proces de pregătire a documentației pentru autorizare / reautorizare. În ceea ce privește stațiile de epurare, din **totalul de 1145 stații de epurare existente în decembrie 2019: cca. 83%** au fost autorizate, **9 %** erau în curs de autorizare/reautorizare, iar **8%** erau în proces de pregătire a documentației pentru autorizare / reautorizare.

În aglomerările umane mai mari de 2000 l.e., gradul de racordare la sistemul de colectare a apelor uzate a înregistrat o creștere de cca. 16% la sfârșitul anului 2019 față de anul 2007. În ceea ce privește gradul de conectare la stațiile de epurare urbane, acesta a crescut cu cca. 22% în perioada 2007- 2019. Deși în această perioadă s-a realizat un real progres, România este încă departe de ținta conformării cu cerințele Directivei 91/271/CEE.

La nivel european, în vederea evaluării conformării aglomerărilor cu cerințele Directivei, se aplică criteriile potrivit cărora o aglomerare urbană este:

- conformă cu cerințele art. 3, dacă este colectată cel puțin 98% din încărcarea aglomerării, iar diferența de 2% este mai mică de 2.000 l.e.;
- conformă cu cerințele art. 4 și 5, dacă cel puțin 99 % din încărcarea generată colectată face obiectul unei epurări secundare (mecano-biologice) și/sau terțiare (îndepărtarea avansată a nutrienților azot total și fosfor total), iar restul încărcării generate colectate este mai mic de 2.000 l.e.;
- calitatea apelor uzate epurate să corespundă cerințelor din Anexa I a Directivei.

De asemenea, se consideră că o aglomerare urbană care este raportată ca fiind neconformă cu articolul 3 nu poate fi considerată conformă nici cu articolele 4 și 5 din directivă.

În ceea ce privește conformarea aglomerărilor cu cerințele Directivei, situația se prezenta astfel: 46 îndeplinesc condițiile de conformitate cu cerințele art. 3 și 4, respectiv 30 aglomerări cu mai mult de 10.000 l.e. și în 16 aglomerări cu 2.000 - 10.000 l.e., iar 28 aglomerări îndeplinesc condițiile de conformitate cu cerințele art. 5.

Pe baza raportului Administrației Naționale „Apele Române” s-a realizat și o analiză a situației dotării cu infrastructură de apă uzată în aglomerările cu mai mult de 10.000 l.e., având în vedere faptul că acestea ar fi trebuit să se conformeze prevederilor Directivei Consiliului nr. 91/271/CEE privind epurarea

apelor uzate urbane la termene de conformare apropiate, respectiv anul 2013 pentru sistemele de colectare și anul 2015 pentru sistemele de epurare.

Scăderea numărului total de l.e. al aglomerărilor mai mari de 10.000 l.e. și al celor conectați la sistemele de conectare și epurare se atribuie în principal dinamicii delimitării aglomerărilor, cea mai mare influență având scăderea dimensiunii aglomerărilor. Astfel, față de situația din anul 2004 prezentată în Planul de implementare al Directivei Consiliului nr. 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate urbane (inclusiv Anexa 3), s-a constatat că în prezent există 198 aglomerări umane cu mai mult de 10.000 l.e, față de 264 aglomerări umane cu mai mult de 10.000 l.e incluse în Planul de implementare și față de 201 câte au fost inventariate în anul 2018. Modificarea numărului provine din reorganizarea localităților în aglomerări în urma evoluției ulterioare a lucrărilor planificate și realizate, respectiv a elaborării și reactualizării Master Planurilor Județene, precum și promovării / realizării de studii de fezabilitate, proiecte, etc. care au schimbat configurația lucrărilor de colectare și epurare a apelor uzate și implicit componența aglomerărilor. De asemenea, o serie de aglomerări au trecut la categoria sub 10.000 l.e. din cauza scăderii populației și a activităților economice în perioada 2007- 2019 și o serie de aglomerări sub 2.000 l.e. s-au reunit devenind peste 2.000 l.e. în ideea creșterii priorității în finanțarea națională și europeană.

Nivelele de colectare și epurare a încărcării organice biodegradabile în cele 198 aglomerări mai mari de 10.000 l.e. sunt următoarele:

- nivelul de colectare a încărcării organice biodegradabile (exprimat în %) din aglomerările umane de **cca. 87%** (progres de cca. 1% față de anul 2018);
- nivelul de epurare a încărcării organice biodegradabile (exprimat în %) din aglomerările umane de **cca. 83%** (progres de cca. 2,35% față de anul 2018).

În urma evaluării a rezultat că cca. 72% din încărcarea organică biodegradabilă a aglomerărilor mai mari de 10.000 l.e. este epurată terțiar, restul de stații cu capacitatea peste 10.000 l.e. fie nu au treaptă funcțională de epurare avansată pentru îndepărtarea nutrienților azot și fosfor, fie stațiile de epurare de epurare sunt terțiare însă nepuse în funcțiune. Din totalul de 198 aglomerări mai mari de 10.000 l.e. identificate, 193 aglomerări umane sunt deservite de un număr de 195 stații de epurare. Din cele 195 stații de epurare, un număr de 140 stații de epurare dețineau trepte de epurare terțiare (epurare avansată pentru nutrienți), din care 128 realizau calitate corespunzătoare a efluentului evacuat în resursele de apă, conform NTPA 001/2005.

Pe măsură ce lucrările de reabilitare/modernizare și construire de sisteme de colectare și epurare sunt puse în funcțiune, asigurarea conformității aglomerărilor necesită timp suplimentar, fiind necesară nu numai realizarea infrastructurii necesare și atingerea parametrilor de calitate ai apelor uzate epurate, ci și asigurarea unui nivel de colectare/epurare foarte ridicat (minim 98%). În România, deși numărul sistemelor de colectare și epurare a crescut în ultimii ani, nivelul de conformare al aglomerărilor (conform cerințelor art. 3, 4 și 5 ale Directivei) este încă scăzut. Una dintre cauzele principale, pe lângă numărul redus de rețele de canalizare și stații de epurare din aglomerările sub 10.000 l.e., este nivelul mic de conectare a populației la infrastructura de apă uzată din aglomerările umane situate în special în mediul rural, existând chiar infrastructură fără populație conectată.

Se menționează că, deși în ultimii 15 ani s-au investit sume importante în realizarea sistemelor de canalizare și stațiilor de epurare, aceste investiții nu au fost focalizate pe asigurarea conformității aglomerărilor umane, ci pe creșterea numărului de locuitori care beneficiază de servicii de canalizare/epurare.

În vederea creșterii nivelului de conformare al aglomerărilor umane cu cerințele Directivei 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate urbane, și în special în ceea ce privește aglomerările urbane neconforme de peste 10.000 l.e., au fost identificate principalele măsuri de conformare:

- măsuri tehnice de tipul construirea rețelelor de canalizare a apelor uzate în aglomerări fără sisteme de colectare, extinderea rețelelor de canalizare existente pentru asigurarea capacității necesare pentru colectarea tuturor apelor uzate și reabilitarea rețelelor de canalizare vechi și deteriorate (îndeplinirea cerințelor art. 3 și Anexa I, secțiunea A);
- măsuri tehnice de tipul reabilitarea / modernizarea stațiilor de epurare existente în vederea asigurării epurării avansate a apelor uzate (epurare terțiară) și construirea stațiilor de epurare terțiare, precum și asigurarea managementul nămolului generat în stațiile de epurare (îndeplinirea cerințelor art. 4 și art. 5);
- măsuri specifice de operare-exploatare a stațiilor de epurare pentru realizarea unei calități conforme a apelor uzate epurate înainte de evacuare în resursele de apă; realizarea unei epurări eficiente și atingerea performanțelor corespunzătoare de îndepărtare a poluanților (materii în suspensie, materii organice și nutrienți) în stația de epurare necesită o operare eficientă a stației de epurare de către operatorii de apă și funcționarea la parametrii a obiectelor tehnologice (art. 10, 15 și Anexa I, secțiunile B și D);
- măsuri legislative care, în complementaritate cu măsurile tehnice de asigurare a infrastructurii de colectare și epurare necesare pentru conformare, să sprijine creșterea nivelelor de conectare la rețelele de

canalizare și la stațiile de epurare, prin facilitarea implementării de măsuri economico-sociale și fiscale de sprijinire atât a populației sărace în accesul la servicii de apă și canal, cât și a operatorilor de servicii de apă și canal;

- alte tipuri de măsuri: conștientizarea continuă a autorităților administrației publice locale, precum și a operatorilor serviciului de alimentare cu apă și de canalizare, cu privire la luarea măsurilor necesare pentru implementarea riguroasă a prevederilor Directivei 91/271/CEE.

Pentru îndeplinirea obligațiilor asumate prin Tratatul de aderare și realizarea conformării aglomerărilor mai mari de 2.000 l.e. și având în vedere faptul că Planul de implementare al Directivei, elaborat în anul 2004, nu mai reflectă situația actuală, autoritățile române implementează în perioada 2019-2021 un proiect național pentru actualizarea și accelerarea conformării, prin care să se prevadă modul în care se va realiza conformarea aglomerărilor cu mai mult de 2.000 l.e., în special în ceea ce privește măsurile de conformare, finanțarea lor și perioada în care acestea se vor conforma. Astfel, Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor, ca lider de proiect, și Administrația Națională „Apele Române” ca partener, derulează un proiect cu finanțare prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020, referitor la *„Îmbunătățirea capacității autorității publice centrale în domeniul managementului apelor în ceea ce privește planificarea, implementarea și raportarea cerințelor europene din domeniul apelor”*¹. Realizarea acestui proiect este necesară pentru a gestiona eficient această problemă prin realizarea unui Plan de accelerare a implementării și conformarea cu prevederile Directivei 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate urbane, precum și realizarea unei strategii pentru apa potabilă și apa uzată. De asemenea, rezultatele proiectului vor contribui la definirea clară a atribuțiilor și competențelor fiecărei instituții implicate și vor oferi instrumente pentru definirea unor mecanisme de consultare, evaluare și raportare la Comisia Europeană a stadiului implementării cerințelor europene.

Majoritatea aglomerărilor mai mari de 10.000 l.e. au fost incluse în aplicațiile de finanțare europeană din fondurile de coeziune, prin intermediul POS Mediu 2007-2013, iar lucrările sunt continuate prin Programul Operațional Infrastructură Mare 2014-2020, și ulterior POIM 2021-2027, incluzând și aglomerările mai mici de 10.000 l.e..

Pentru realizarea conformării cu cerințele Directivei 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate urbane și îndeplinirea obligațiilor asumate prin Tratatul de aderare a României la Uniunea Europeană sunt necesare acțiuni de continuare a implementării măsurilor pentru realizarea/modernizarea și funcționarea corespunzătoare a infrastructurii de apă uzată.

¹ <http://www.rowater.ro/Proiect%20SIPOCA%20588/Pagină%20de%20pornire.aspx>